

Zaterdag 26 september 2015

een dag in en rond het Maarten Maartenshuis

Herdenking van de Nederlandse schrijver

MAARTEN MAARTENS

Voorwoord	3
Programma	4
Over de sprekers	6
Overige activiteiten herdenking 'Maarten Maartens 2015'	8
- Start herdenking Langbroek, gedicht van André van Zwieten	
- Expositie Maarten Maartenshuis	
- Fiets- en wandelroute	
- Geocaching	
- Maartens culinair	
- Concert in de Maartenskerk	
Verkoop boeken	14
Maarten Maartens, een beknopte biografie	16
Author in double exile	18
Herinneringen, citaten en anekdotes	20
Landgoed Zonheuvel en het Maarten Maartenshuis	27
Bibliografie, websites	28
Organisatie	30
On the whole I may be satisfied ...	32

*I do not write my books that they may be read,
but that they may be written*

Holland is a small country, and it is difficult to step out in it without treading on somebody's toes. I therefore wish to declare, once for all, and most emphatically, that my books contain no allusions, covert or overt, to any real persons, living or dead. I am aware that great masters of fiction have thought fit to work from models; that method must therefore possess its advantages: it is not mine. In this latest book, for instance, I have purposely avoided correct description of the various Court Charges, lest anyone should seek for some feeble coincidence. Such search, after this statement, would be deliberately malicious. I describe manners and morals, not individual men.

I furthermore desire to say – although, surely, this should be superfluous – that the morals I seek to describe are those of the entire human race.

It is only by the merest accident that my scene is laid in Holland, a country whose inhabitants, I suppose, are no better, nor worse, than their neighbours. My common sense tells me they cannot be, though my widely-travelled heart insists, with sweet unreason, that the land of my birth is the best and happiest spot on the globe.

Voorwoord van Maarten Maartens bij zijn roman *The Greater Glory* (1894)

VOORWOORD

125 jaar geleden vestigde Joost van der Poorten Schwartz zich met zijn jonge gezin op de Utrechtse heuvelrug waar hij tot zijn dood in 1915 van de rust en schoonheid genoot die dit deel van de provincie Utrecht tot op de dag van vandaag biedt. Zijn verblijf daar werd regelmatig onderbroken door lange buitenlandse reizen die zodoende afbreuk deden aan de zichtbaarheid en bekendheid van deze bescheiden heer van stand, wiens generositeit hem niettemin tot een gewaardeerd bewoner van deze streek maakte.

Langer nog bleef aanvankelijk het *alter ego* van de jurist Van der Poorten Schwartz verborgen, beter bekend als Maarten Maartens, die zich weliswaar in Engeland, Amerika en Duitsland faam had verworven als schrijver van romans en korte verhalen, maar wiens landgenoten ver achterbleven in hun bekendheid met en waardering voor Maartens' literaire reputatie.

Enkele nazaten van de schrijver hebben er vorig jaar met succes bij het bestuur van de Stichting Maarten Maartens op aangedrongen om in dit honderdste sterfjaar een poging te ondernemen een groter publiek in aanraking te brengen met het leven en werk van hun verre voorouder.

Ruim anderhalf jaar is een enthousiaste commissie bezig geweest met de voorbereiding van deze bijzondere dag. In dit programmaboekje vindt u de neerslag van de plannen door de commissie gesmeed. Het lijkt geen twijfel dat er voor iedere deelnemer aan deze dag iets van zijn of haar gading is dat een bijdrage kan leveren aan een grotere naamsbekendheid van de schrijver Maarten Maartens.

Namens de Stichting Maarten Maartens en de voorbereidingscommissie wens ik u een inspirerende dag op De Zonheuvel toe.

Bouwe Postmus

Voorzitter Stichting Maarten Maartens

There are two ways of existing for ever, as a living creature or as a mummy. Now in these days of literary activity the continuation of a large number of literary mummies is certain. They will be preserved in their hundreds by biographies, dictionaries, etc. We shall know their names, but how many writers of the Victorian era will remain alive throughout the ages? Half a dozen?

Maarten Maartens, 1889

PROGRAMMA ZATERDAG 26 SEPTEMBER

10.30-11.00 – Koetshuis

Ontvangst en registratie deelnemers

11.00 – Koetshuis

Onthulling Maarten Maartens Allee door de locoburgemeester van de Gemeente Utrechtse Heuvelrug, Jan Willem van Dongen.

11.30-13.30 – Maarten Maartenshuis

Gelegenheid tot bezichtigen van de expositie

11.30-17.30 – Paviljoengebouw

‘Maarten Maartens in beeld’, doorlopende fotopresentatie over Maartens en Huize Zonheuvel (na Maartens’ dood door zijn dochter Ada omgedoopt tot Maarten Maartenshuis).

11.30-11.50

a. Maarten Maartenshuis

‘Schrijvend op Zonheuvel. Het verhaal van Maarten Maartens’, door vertelster Anne van Delft. Zittend in een van de kamers van het huis waar hij woonde en schreef, stellen we ons Maarten Maartens voor, schrijvend op Zonheuvel. We horen het verhaal *De gebeurtenis van mijn leven* en enkele gedichten uit *Novellen en verzen*, een keuze uit de verhalen en gedichten van Maartens in een vertaling van M.A. Schwartz.

b. Paviljoengebouw

‘Wat ik je nog schrijven wilde’, een brief aan Maarten Maartens en een gedicht, *Postuum debuit*, door André van Zwieten, stadsdichter van Wijk bij Duurstede.

12.10-12.30

a. Maarten Maartenshuis

‘Schrijvend op Zonheuvel. Het verhaal van Maarten Maartens’, door vertelster Anne van Delft.

b. Paviljoengebouw

‘Wat ik je nog schrijven wilde’, een brief aan Maarten Maartens en een gedicht, *Postuum debuit*, door André van Zwieten, stadsdichter van Wijk bij Duurstede.

12.00-13.30 – Paviljoengebouw

Verkoop boeken / registratie deelnemers

12.30-13.30 – Paviljoengebouw

a. Restaurant: Lunchbuffet

b. Hotel Zonheuvel, trap naar 1e verdieping:

Michiel Kranendonk geeft een toelichting op zijn schilderij ‘Het Maarten Maartenshuis in 1903’.

13.30-16.30 – Paviljoengebouw

SYMPOSIUM

- Algemene inleiding door dr. Bouwe Postmus, voorzitter van de Stichting Maarten Maartens.
- Presentatie *At Home and Abroad, Stories of Love, with an introduction by Bouwe Postmus*, een bundel met niet eerder in boekvorm verschenen korte verhalen van Maarten Maartens, uitgegeven door de Stichting Maarten Maartens naar aanleiding van zijn 100^e sterfjaar.
- Aanbieding van het eerste exemplaar aan het oudste aanwezige familielid.
- Gesproken recensie van *At Home and Abroad* en kort vraaggesprek met Bouwe Postmus, door Arjan Peters, literatuurcriticus en redacteur van de Volkskrant.
- Pauze -
- Voordracht kort verhaal *Haar laatste Woord (Her Last Word)*, in de vertaling van Marie Brinckman), door Anne van Delft.
- ‘Feminisme avant la lettre?’ Over de positie van de vrouw in het werk van Maartens. Gezamenlijke presentatie door dr. Hendrik Breuls, gepromoveerd op Maartens in 2004, en dr. Anna-Christina Giovanopoulos, beiden verbonden aan de Technische Universität Dresden.
- Arjan Peters gaat in gesprek met Hendrik Breuls, Anna-Christina Giovanopoulos en Bouwe Postmus.
- Korte toelichting op de relatie van Maartens met de bierbrouwerij ‘De Gekroonde Valk’, door Eymert van Manen. Aansluitend hierop:

16.30-17.30 – Paviljoengebouw

Borrel, met o.a. Van Vollenhoven’s Stout bier.

17.30-19.00 – Restaurant Fleuri

Diner op basis van recepten uit het kookboek van Maarten Maartens.

Most clever men aspire to be thought wise, but few wise men desire to be considered clever.

We learn but little from other men’s wisdom. We learn far more from their folly and from our own. The human race, and the individual soul, are educated by mistakes.

OVER DE SPREKERS

Dr. Bouwe Postmus was gedurende 40 jaar als universitair docent Engelse letterkunde verbonden aan het Engels Seminarium van de Universiteit van Amsterdam. Hij promoveerde op een studie, *An Exile's Cunning*, over het leven en werk van de Engelse romanschrijver George Gissing (1857-1903).

Gissing en Maartens waren vrijwel exacte tijdgenoten en de schrijvers ontmoetten elkaar in juni 1896 in Marlow aan de Thames tijdens een diner van de Omar Khayyám Club, waarvan ze beiden lid waren.

Bouwe Postmus is sinds 1996 verbonden aan de Stichting Maarten Maartens, aanvankelijk als literair adviseur en vanaf 2004 als voorzitter van het bestuur.

Arjan Peters is literatuurcriticus en redacteur van de Volkskrant.

Hij publiceerde onder meer de essaybundels *De ongeneeslijke lezer* (2003), *Eindelijk sneeuw* (2011) en *Kreten uit een urn* (2013). Sinds enkele jaren is hij gastcriticus aan de Radboud Universiteit Nijmegen. Dit jaar is hij gastcurator van de schatkamer van uitgeverij Meulenhoff. Hij voorzag de jubileum-editie van *Knielen op een bed violen* van Jan Siebelink van een nawoord. Peters treedt geregeld op als interviewer bij literaire evenementen.

Anne van Delft vertelt verhalen in kleine theaters, op grote conferenties en bij speciale gelegenheden. Ze geeft ook les in het vertellen van verhalen. Vanuit haar studie Nederlands en theater ontwikkelde zij dit vak. Voor deze Maarten Maartens-herdenking maakte zij een keuze uit zijn verhalen. Zij vindt het bijzonder om ze te laten horen op Zonheuvel, het huis waar hij leefde en schreef.

Dr. Anna-Christina Giovanopoulos is 'Privatdozentin' in Engelse Literatuur en Cultuur aan de Technische Universität Dresden.

Ze interesseert zich met name voor de 19^e eeuwse populaire literatuur. In haar bijdrage over Maartens neemt zij Maartens' verhaal *Her Last Word* als voorbeeld voor een bespreking van Maartens' relevantie voor de huidige lezer.

Dr. Hendrik Breuls heeft gewerkt als taaldocent (Engels, Frans, Duits en Nederlands) en geeft tegenwoordig les aan het talentcentrum van de Technische Universität Dresden. Hij schreef zijn master thesis over Maarten Maartens, *Author in Double Exile. The Literary Appreciation of Maarten Maartens* (Universiteit Regensburg, 1985) en promoveerde op Maartens aan de Technische Universität Dresden met het proefschrift *A Comparative Evaluation of Selected Prose by Maarten Maartens*, in december 2004.

De bijdrage van Hendrik Breuls sluit aan op de presentatie van Anna-Christina Giovanopoulos met een bespreking van een bredere selectie van teksten van Maarten Maartens. Hij zal zich daarbij concentreren op de rol van de vrouw in het oeuvre van Maartens.

Eymert van Manen is historicus, cultureel ondernemer en sinds 1993 samen met Pieter Teepe initiatiefnemer en bestuurslid van Stichting De Gekroonde Valk, die het erfgoed van de v/h Van Vollenhoven's Bierbrouwerij en Azijnmakerij De Gekroonde Valk bewaakt en beheert. In die hoedanigheid brengen zij sinds 2006 ieder jaar in november het roemruchte Van Vollenhoven & Co's Extra Stout op de markt en openen zij in de herfst van dit jaar in Amsterdam het nieuwe Van Vollenhoven's Proeflokaal annex brouwerij.

Ontwerper **André van Zwieten**, geboren en getogen in Wijk bij Duurstede, combineert zijn dagelijks werk met schrijven, muziek en theater. Sinds zijn benoeming in januari 2014 tot Stadsdichter voorziet hij zijn omgeving van oorspronkelijke, kritische en soms vervreemdende bijdragen.

Michiel Kranendonk is werkzaam als autonoom beeldend kunstenaar en exposeert regelmatig in heel Nederland. Hij is een ver familielid van Maarten Maartens. In 2011 maakte hij in opdracht van het SBI een groot schilderij van het Maarten Maartenshuis (olieverf op doek, 2,5 x 4,5 m).

De Zonheuvel is geschilderd zoals het er mogelijk uitzag rond 1903 toen de Doornse heuvels kaler waren en men vanaf het huis de Utrechtse Dom kon zien. Het wijde landschap symboliseert zowel de wijde blik van de kosmopoliet Maartens als het streven van het SBI dat men na het volgen van een training met verruimde blik weer huiswaarts keert.

We torture each other as much as possible in the pursuit of justice, and ourselves in the pursuit of pleasure.

By a cynic, so far as I can make out, is meant a man who laughs a moment longer than other people before he weeps more bitterly than they.

OVERIGE ACTIVITEITEN

Start herdenking, met optreden stadsdichter André van Zwieten

Op zaterdag 15 augustus jl., de 157e geboortedag van Maartens, vond een bijeenkomst plaats in Langbroek als start van de herdenkingsactiviteiten in de periode tot eind september. Na een inleiding door de voorzitter van de Stichting Maarten Maartens, Bouwe Postmus en een korte toelichting op het herdenkingsprogramma door een ver familielid, Henriette van Zwet (namens de werkgroep 'Maarten Maartens 2015') volgde een bijdrage van de stadsdichter van Wijk bij Duurstede, André van Zwieten. Met een wandeling langs het familiegraf van Maartens via de door Maartens in 1893 aan de Gemeente Langbroek geschonken dorpspomp naar kasteel Lunenburg, waar Maartens woonde van 1890 tot 1892, werd de bijeenkomst afgesloten.

André van Zwieten schreef voor deze gelegenheid het volgende gedicht:

POSTUUM DEBUUT

Er ruisen populieren langs de waterkant
Gemaaid gras op de smalle kavels ligt gekeerd
Een beeld zo mooi in jouw verhalen gestileerd
Ook die Langbroekenaren, in zichzelf gekeerd
spelen een hoofdrol of zijn soms een figurant

En blad na blad herlezend zie ik hoe frappant
je weerslag van het leven langs de wetering
als wolken in het water - de weerspiegeling
van die oerhollandse plafondbeschildering
Je schetst een ander oord, maar duidelijk verwant

Hoe moeizaam ben jij te ontdekken in dit land
De sporen die je naliet zijn gefragmenteerd
Een pomp hiernaast, een grafsteen honderd jaar verweerd
Je woonhuis, als congresgebouw geëxploiteerd
maar waar voel ik je geest, je warme schrijvershand?

Your grave, with Ivy Hedera once overgrown,
As covered by oblivion, most of us may
Be unaware of famous writers passed away
Your name is not your name, as some descendants say
To whom your wit and pun and spirit has been shown

Jouw werk, zo hoog geprezen aan de overkant
Waar kan het uit de boekenkast worden gehaald
Wie wil het lezen, onverdund en onvertaald
zonder in dat archaisch taalgebruik verdwaald
en blijkt jouw schrift tegen veroudering bestand?

Interpreteren lezers hier in Nederland
filmische plotwendingen - slaan die jumpcuts aan
Een Heeresma avant la lettre opgestaan
Die romantiek en ruwheid waar komt dat vandaan
Wie wordt nieuwsgierig naar jou, late debutant?

Will this day prove to be - at last! - your perfect day
That from your grave in which you have been put to rest
Your spirit rises through the white bones of your chest
And frees itself in answer to some God's request
To resurrect, as poets and religious say

Langbroek heeft Gerrit Achterberg voortgebracht
Joost Van der Poorten Schwartz, jij die hier hebt gewoond
Jou wordt als schrijver Maarten Maartens eer betoond,
een uit zijn stof herrezen schrijftalent beloond
Maar nu het boek: 'Gods Gek' - wanneer wordt dat verwacht?

Vernieuwde expositie in het Maarten Maartenshuis

Op 15 augustus werd de vernieuwde expositie op de eerste verdieping van het Maarten Maartenshuis geopend. De vitrines zijn ingedeeld in de thema's Familie, Huis en Literatuur en aangevuld met fotomateriaal, informatieborden en bruiklenen. U kunt onder meer genieten van negen originele illustraties van de schilder Jan Hoyneck van Papendrecht (1858-1933), die hij maakte bij de roman *My Lady Nobody* van Maartens.

In de bibliotheek is het pastel portret te bewonderen van Ada van der Poorten Schwartz, gemaakt door Thérèse Schwartz in 1897 en voor de periode van de herdenking in bruikleen gegeven door mevrouw H. Wichers Hoeth-van der Laan. Ook van Maartens zelf maakte Thérèse Schwartz een portret: een houtskooltekening uit 1901, die zich eveneens in de bibliotheek bevindt.

Fiets- en wandelroute

Speciaal voor de herdenking 'Maarten Maartens 2015' zijn een fiets- en wandelroute ontwikkeld die beide starten en eindigen op Landgoed Zonheuvel. De plekken waar Maartens gewerkt en gewoond heeft met zijn gezin worden in de routebeschrijvingen nader toegelicht.

Lengte **fietsroute: 46 km**, van Zonheuvel via Maarn, Leersum, Langbroek, Driebergen terug naar Doorn; alternatieve, kortere route is mogelijk. Op Landgoed Zonheuvel zijn fietsen te huur à € 12,00 per dag, of € 25,00 per dag voor een elektrische fiets. Reserveren via receptie@zonheuvel.nl of telefonisch via 0343 473500.

Lengte **wandelroute: 3,8 km**, over Landgoed Zonheuvel, met uitgebreide beschrijving van de geschiedenis van het landgoed en het Maarten Maartenshuis.

De routes zijn verkrijgbaar à € 1,00 bij de receptie van Hotel Zonheuvel en boekhandel The Readshop, Thorheimpassage 3, 3941 ET Doorn of kunnen worden gedownload op www.maartenmaartens.nl.

Geocaching

Een avontuurlijke speurtocht op landgoed Zonheuvel

Tot eind december is het mogelijk met behulp van een GPS of smartphone (met G4/internet) een geocaching route te lopen op landgoed Zonheuvel. Het doel is om, aan het einde van de tocht, de cache te ontdekken, een verborgen schat. Een avontuurlijk spel voor volwassenen onder begeleiding van kinderen en andersom, waarmee op speelse wijze meer inzicht wordt verkregen in het leven, werk en gedachtegoed van de schrijver Maarten Maartens. De route is ongeveer 5 km en start bij het poortgebouw van het Maarten Maartenshuis en eindigt daar vlak bij.

Voor de routebeschrijving zie **www.maartenmaartens.nl/geocaching**.

Maartens culinair

Een verrassend onderdeel van de nalatenschap van Maartens is zijn kookboek. Het kookboek is een gebonden cahier vol handgeschreven recepten, dat Maartens schreef voor zijn dochter Ada. Op de titelpagina staat in het Frans: "Voor mijn dochter! Als zij 20 jaar zal zijn geworden!"

Het kookboek vertelt ons veel over Maarten Maartens. Het is bijzonder dat een man die over voldoende personeel beschikte, zelf graag in de keuken gastronomische gerechten klaarmaakte voor gezin en gasten.

Hieruit blijkt zijn veelzijdigheid, creatieve talent en ruime belangstelling.

En: hij was hiermee zijn tijd ver vooruit!

Restaurants in Doorn bieden speciaal Maartens menu

Gedurende de periode van de herdenking, van 15 aug. t/m 30 sept. en mogelijk langer, serveren de volgende restaurants in Doorn een speciaal Maartens menu op basis van de recepten uit Maartens' kookboek:

- Restaurant 'Fleuri' op landgoed Zonheuvel
- Restaurant 'De Notabelen', Plein 1923 te Doorn
- Restaurant 'De Oranjerie', aan de Langbroekerweg, naast de ingang van het park Huis Doorn

Ook tijdens de herdenkingsdag op zaterdag 26 september wordt een diner geserveerd met gerechten uit het kookboek van Maartens.

A taste of cork, from time to time, adds to the value of the wine.

**Zaterdag 26 september, 20.00 uur:
Concert in de Maartenskerk, Kerkplein 1, Doorn**

Mattijs van de Woerd – bariton Shuann Chai – piano
m.m.v. Huib Ramaer – verteller

19.30 uur: Voor belangstellenden: inleiding door Bouwe Postmus

20.00 uur: Aanvang concert.

Programma:

Liederen van o.a. Edward Elgar, Frank Bridge, Ralph Vaughan Williams en William Walton op teksten van Engelse schrijvers en tijdgenoten die Maartens bewonderde of met wie hij regelmatig correspondeerde, zoals John Keats, William Makepeace Thackeray, Thomas Hardy en Rudyard Kipling.

De Nederlandse componist René Samson (1948) schreef ter gelegenheid van het 100e sterfjaar van Maartens, in opdracht van de Stichting Maarten Maartens, een compositie op gedichten uit de bundel *A Sheaf of Sonnets* (1888) van J.M.W. Schwartz, die aan het begin van zijn literaire carrière nog onder zijn eigen naam publiceerde.

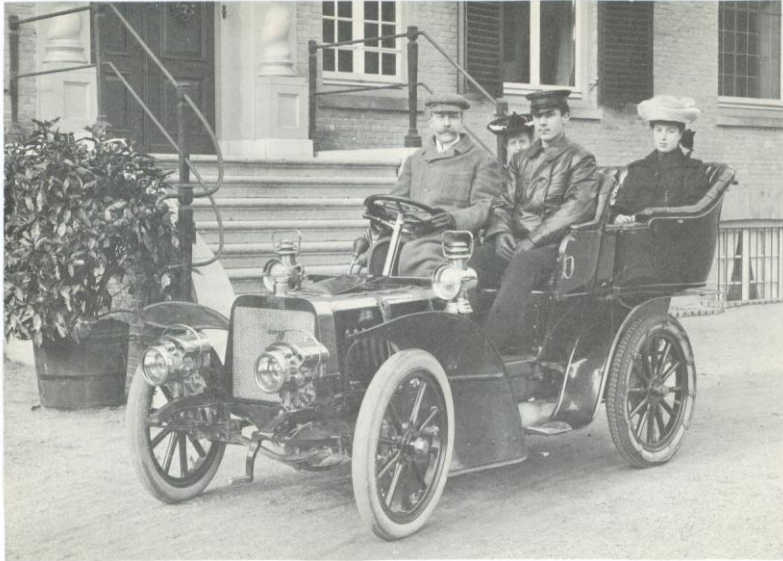
Tevens worden werken uitgevoerd van componisten met wie Maartens grote affiniteit had:

Robert Schumann – 1^e deel uit de *Fantasie in C op. 17 voor piano solo*.

Ludwig van Beethoven – liederencyclus *An die ferne Geliebte op. 98*.

Bezoekers van het herdenkingsprogramma op 26 september krijgen korting op de normale toegangsprijs: u betaalt € 15,00 i.p.v. € 25,00.

- Indien u d.m.v. het Aanmeldingsformulier op de website van de Stichting Maarten Maartens heeft gereserveerd voor het concert liggen uw kaarten klaar op uw naam bij de kassa van de kerk.
- Indien u niet heeft gereserveerd en alsnog het concert wilt bijwonen, krijgt u korting bij de kassa van de kerk op vertoon van het programmaboekje van deze herdenkingsdag.

Maarten Maartens achter het stuur van zijn Engelse auto,
merk Humber, met zijn dochter Ada (r), 1908

*A man with the manners of yesterday
and the morals of tomorrow.*

(Ada van der Poorten Schwartz over haar vader)

De Zonheuvel

Doorn 9-II. '8

My dear Mrs Gosse,

The motor car has come. I think it is as good as they can be made – which isn't saying much. I say they have been $\frac{1}{2}$ invented. The cost is of course always quite scandalous. Wonderful how they keep the price up for those bits of tin and rubber. We all regret the Adonis-chauffeur, but now it's such an elaborate possession, we *do* want it cleaned.

VERKOOP BOEKEN

(van 12.00 tot 17.30 uur in het Paviljoengebouw)

At Home and Abroad, Stories of Love

Een nieuwe bundel korte verhalen van Maarten Maartens

Tijdens het symposium op 26 september presenteert de voorzitter van de Stichting Maarten Maartens, dr. Bouwe Postmus, een nieuwe, door hem samengestelde bundel korte verhalen van Maarten Maartens. Maartens schreef een honderdtal korte verhalen, waarvan de meeste gepubliceerd zijn in vier bundels die verschenen in de jaren 1901-1909. Met deze vijfde bundel *At Home and Abroad*, waarin 31 verhalen zijn opgenomen die in Engelse en Amerikaanse tijdschriften zijn gepubliceerd maar nooit eerder in boekvorm zijn verschenen, brengt de Stichting Maarten Maartens een postume hulde aan de schrijver die 100 jaar na zijn dood opnieuw in de belangstelling staat. De korte verhalen van Maartens worden gerekend tot het beste van zijn literaire nalatenschap. In dit genre komt zijn grote stilistische en psychologische vakmanschap volledig tot zijn recht.

Prijs: € 18,50

Heruitgave De dwaas Gods

God's Fool verscheen voor het eerst in 1892, beleefde vele herdrukken in alle mogelijke talen en betekende de definitieve doorbraak van Maarten Maartens. Na 83 jaar, in 1975, verscheen bij uitgeverij Meulenhoff een moderne Nederlandse vertaling (van Jean A. Schalekamp), *De dwaas Gods*. Ter gelegenheid van zijn 100^e sterfjaar heeft Meulenhoff een heruitgave uitgebracht van deze meest bekende roman van Maartens.

Prijs: € 20,00

Het boek is ook verkrijgbaar bij boekhandel **The Readshop te Doorn:**
0343 421044 / doorn@readshop.nl

Maarten Maartens en het Maarten Maartenshuis

door Th. M. Gorissen

Algemene informatie over Maartens' leven en werk en over het Maarten Maartenshuis.

Uitgave Stichting Maarten Maartens, Doorn 1992.

Prijs: € 5,00

Boeken van John Schwartz

John Schwartz, geboren te Amsterdam, is een achterneef van Maarten Maartens. Hij was werkzaam bij het Ministerie van Economische Zaken in Den Haag, daarna bij het GATT/WTO in Genève en vanaf 1972 bij de Wereldbank in Washington. Na zijn pensionering trad hij in de voetsporen van zijn oudoom Maartens en begon hij aan een nieuwe carrière als schrijver. Evenals zijn oudoom schrijft hij in het Engels.

Van de volgende boeken van zijn hand zijn, tegen gereduceerde prijzen, enkele exemplaren verkrijgbaar:

- *Some Women I Have Known*, een eigen versie van de gelijknamige verhalen bundel van Maarten Maartens. Paperback, € 10,00
- *Enchanting The Swan*, roman over de liefde van twee muzikanten. Paperback, € 10,00
- *Maarten Maartens Rediscovered, The Most Popular Dutch Author Abroad*
Part I – The Novels, paperback € 15,00 / hardcover € 20,00

Het boek *Maarten Maartens Rediscovered* bevat samenvattingen van alle dertien gepubliceerde romans van Maarten Maartens, waarmee de lezer in verkorte vorm het werk van Maartens kan leren kennen, met aanhalingen van de schrijver's eigen woorden. In voorbereiding is deel II, met samenvattingen van *The Black Box Murder* en de vier bundels korte verhalen, dat in oktober/november van de pers komt.

www.johnschwartzauthor.com; www.amazon.com/author/schwartzjohn

Geloof in de brouwerij, opkomst, bloei en ondergang van bierbrouwerij De Gekroonde Valk,

door Rolf van der Woude, uitgeverij Bas Lubberhuizen, Amsterdam, 2009.

Dit boek is geschreven in opdracht van de Stichting De Gekroonde Valk, met als doel de herinnering aan Van Vollenhoven's bierbrouwerij levend te houden. Het familiebedrijf van de Van Vollenhovens werd sinds 1883 (mede) geleid door leden van de familie Schwartz: eerst Maartens' broer John en vanaf 1925 diens zoon Ferdinand. Maartens zelf was enige tijd commissaris van het bedrijf. Prijs: € 15,00 (50 % korting op de winkelprijs)

MAARTEN MAARTENS

Amsterdam, 15 augustus 1858 – Doorn, 3 augustus 1915

Maarten Maartens is het pseudoniem van Jozua Marius Willem Schwartz, sinds 1889 Van der Poorten Schwartz, een Nederlandse prozaschrijver en dichter die in het Engels schreef.

Zijn vader, Solomon Schwartz (geboren in 1817 in het Pruisisch-Poolse Meseritz), was aanvankelijk voorbestemd om rabbijn te worden, maar bekeerde zich tot het Christendom en werd herdoopt als Carl August Ferdinand Schwartz. Hij werd predikant in Amsterdam met de bijzondere opdracht om zending te bedrijven onder de Joden. Daar trouwde hij met Cornelia van Vollenhoven (1822-1902), telg uit een vooraanstaand Amsterdams geslacht en in 1858 wordt Jozua (Joost) geboren, als derde kind uit dit huwelijk. In 1864 verhuist het gezin Schwartz naar Londen, waar Carl Schwartz zijn werk als predikant voortzette. Zes jaar zou Joost hier blijven wonen en het Engels zou zijn moedertaal worden. Na de dood van zijn vader in 1870 volgde Joost Schwartz een opleiding aan het Stedelijk Gymnasium te Amsterdam en vanaf 1873 aan het Pruisisch Koninklijk Gymnasium in Bonn. Nadat hij daar zijn diploma had behaald, ging hij in 1877 rechten studeren in Utrecht, waar hij in 1882 promoveerde. Kort na zijn promotie nam hij enige tijd de colleges waar van zijn leermeester prof. mr. J. A. Fruin. Bij de benoeming van zijn opvolger werd hij echter op politiek-kerkelijke gronden gepasseerd.

In 1883 trouwde hij met zijn nicht Anna van Vollenhoven, maar het geluk van zijn huwelijk werd overschaduwd door de slechte gezondheid van Anna, die na de geboorte van hun dochter Ada alleen maar verergerde. Overal in Nederland en in het buitenland werd genezing gezocht, maar geen doktershulp of verblijf in sanatoria in Zwitserland of aan de Rivièra mocht baten. De zomers werden meestal doorgebracht in Nederland, achtereenvolgens in kasteel Lunenburg in Neêrjangbroek, kasteel Zuylestein in Leersum en Huize De Bunt in Driebergen, totdat hij in 1903 op het in 1894 aangekochte landgoed De Zonheuvel, halverwege Maarn en Doorn, naar eigen ontwerp een buitenhuis liet bouwen, thans bekend als het Maarten Maartenshuis.

In 1889 voegde Maartens de naam 'Van der Poorten' toe aan zijn eigen naam. Het betrof de meisjesnaam van zijn overgrootmoeder, Elisabeth van Vollenhoven-van der Poorten, overgenomen door een oom die zijn echtgenote en hem zelf tot erfgenamen had benoemd.

Maartens debuteerde in 1885 onder zijn eigen naam Jozua Schwartz met een bundel in het Engels geschreven, conventionele gedichten *The Morning of a Love and Other Poems*, die door twee poëtische drama's werden gevolgd. Meer succes oogstte hij met zijn eveneens in het Engels geschreven, maar in Nederland spelende roman *The Sin of Joost Avelingh* (1889), maar zijn reputatie werd definitief gevestigd met zijn vierde roman, *God's Fool*, uit 1892. In de jaren tussen 1885 en 1914 schreef hij veertien romans, talloze korte verhalen, enkele gedichtenbundels en toneelstukken. Een jaar voor zijn dood verscheen zijn enige bundel Nederlandse *Gedichten* (1914), onder het pseudoniem Joan van den Heuvel.

Omdat Maartens al zijn werk bij Engelse uitgevers liet verschijnen en zich in Nederland volstrekt afzijdig hield van elke literaire kring, kreeg zijn werk in eigen land niet de aandacht die het verdiende. In het voorwoord van zijn eerste gedichtenbundel schrijft hij over zijn keuze voor het Engels als schrijverstaal: "I have dared to write in the language I love best". Dit werd hem in Nederland niet in dank afgenomen: befaamd in vooral Engeland, Amerika en Duitsland bleef hij in zijn eigen land een miskend figuur. De naam Maarten Maartens werd gekozen, zoals hij zelf zegt, "merely because it was an alias with a Dutch look that English readers might possibly be able to pronounce".

In 1905 ontving hij een eredoctoraat van de University of Aberdeen en twee jaar later van de University of Western Pennsylvania in Pittsburgh, waar hij op uitnodiging van Andrew Carnegie de opening van The Carnegie Institute bijwoonde. In New York was hij een van de gastsprekers op een vredescongres en door president Roosevelt werd hij ontvangen op het Witte Huis.

Inmiddels was een sombere, melancholieke ondertoon het leven van Maartens steeds meer gaan beïnvloeden. Al in 1899 had de door hem verfoeide Boerenoorlog hem van zijn geliefde Engeland doen vervreemden, maar vooral door de voorboden en het uitbreken van de Eerste Wereldoorlog raakte hij in een depressie. Met bloedend hart volgde hij de gebeurtenissen van de oorlog.

Op 3 augustus 1915 overleed hij op de leeftijd van bijna 57 jaar.

AUTHOR IN DOUBLE EXILE

De keuze voor het Engels als schrijverstaal en de internationale successen die Maartens ten deel vielen, werden hem in Nederland niet in dank afgenomen. In de buitenlandse kritieken werd hij geëerd als schrijver van psychologische romans over Hollandse zeden en gewoonten, maar in Nederlandse literaire kringen werd hij met argwaan bekeken. Onder zijn landgenoten die wel van hem hadden gehoord, maar zijn boeken niet hadden gelezen, deed het gerucht de ronde dat zijn romans *sleutelromans* waren en dat hij daarin Nederland belachelijk maakte. Onder invloed van deze roddels werden zijn boeken vooral gelezen om te zien wie nu weer op de hak genomen zou worden. In zekere zin waren deze verwijten complimenten voor het vakmanschap van Maartens. Maar dat hij zich stoorde aan deze geruchten blijkt uit het voorwoord van zijn roman *The Greater Glory* uit 1894 (zie pagina 2).

Het is wrang dat hij hierdoor eigenlijk nergens bij hoorde; een buitenstaander in het Nederlandse literaire leven, vreemdeling in eigen land, die tenslotte ook in Engeland en Amerika, waar zijn boeken twee decennia lang tot de bestsellers van zijn tijd behoorden, steeds moeilijker een uitgever voor zijn werk kon vinden. Naar aanleiding van de Boerenoorlog, die hem van Engeland, zijn geliefde tweede vaderland, deed vervreemden en de ontwikkelingen die leidden tot de eerste wereldoorlog raakte hij steeds meer in een isolement. Zo kan Maartens beschouwd worden als een *author in double exile* *: miskend in eigen land, maar ook in de landen waar zijn naam tot grote hoogte was gestegen vrijwel onmiddellijk na zijn dood in vergetelheid geraakt.

* *Author in Double Exile. The Literary Appreciation of Maarten Maartens*, doctoraalscriptie uit 1985 van Hendrik Breuls.

There could be no greater change for one man than this trip across the North Sea brings to me. On the other side half killed with kindness, on this back again in all the old atmosphere of hate. Fêted, hated. Perhaps it's salutary, but I'm not sure. In my own immediate surroundings, where 'M.M.' is unknown, of course I don't notice anything; still one feels the malevolence in the air. One of my "intimes" here came to welcome me home, and somehow something I said brought him to speak of my books, a subject we all, even my own relations, most carefully avoid: the flood-gates being opened, he poured down on me the great wrong I had done them all with my libels. How deeply hurt they all were, even my best friends and relations, by these cruel, useless continuous slanders.

Uit een brief aan de Engelse kunstcriticus M.H. Spielmann, 19 juli 1896

Maarten Maartens at Home

Karikatuur van Max Beerbohm (1872-1956), uit 1912, waarbij duidelijk gezinspeeld wordt op de tegenstelling tussen Maartens' thematiek van het Hollandse platteland en zijn kosmopolitische en dandyeske allure.

HERINNERINGEN, CITATEN, ANEKDOTES

Herinneringen van M.A. Schwartz aan zijn oom Maarten Maartens

Aan Zuylestein heb ik weinige, maar louter goede herinneringen. In die zes jaren, van mijn 10e tot mijn 16e jaar, was daar dikwijls een reünie van de familie Schwartz met Kerstmis of Oudjaar. Wij gingen dan met de trein van Doetinchem naar Maarsbergen en werden daar afgehaald door twee equipages die ons in 1 ½ of 2 uur naar Zuylestein brachten. Wij kinderen vonden dat logeren in een kasteel natuurlijk machtig interessant. Ik sliep in een bed, waarin lang geleden stadhouder Willem III had geslapen. In een van de kamers stond een fauteuil met een koord gespannen over de zijleuningen. Daaraan was de legende verbonden, dat wie daarop ging zitten binnen een jaar zou sterven. Toen een Engelse logee eens zei, dat ze daaraan niet geloofde en vroeg er op te mogen zitten, zei mijn oom: “Don’t. I’ll be very sad if you die next year, and if not, you spoil the legend”.

Mijn tante Anna zagen we haast niet; zij woonde in een kamer boven. Soms, als ze een goede dag had, verscheen ze beneden ’s avonds aan het dessert. Meestal was zij daartoe te zwak; dan mochten wij haar een kort bezoek brengen. Zij lag dan op een divan, sprak nooit een woord over zichzelf en toonde alleen belangstelling voor onze omstandigheden en wist precies wie we waren, wat we deden en wie er in haar huis logeerden [...]

Op den duur was het koude, tochtige kasteel Zuylestein geen geschikt verblijf voor mijn oom en tante en hun zwakke gezondheid. Mijn oom kocht vijftig hectare bos en heide tussen Doorn en Maarn en liet naar eigen ontwerp een kasteel bouwen in laat-zeventiende eeuwse stijl. [...] In 1903 was alles klaar en in die zomer logeerden wij er een tiental dagen.

Een dag op Zonheuvel:

Ik slaap in een van de torenkamers. Om acht uur komt Gerrit binnen met mijn gepoetste schoenen en – als ik het de vorige avond buiten mijn kamer heb gehangen – met mijn afgeborstelde pak. “Morgen meneer – Morgen Gerrit – Hebt u goed geslapen? – Ja, dank je Gerrit”. Hij trekt de gordijnen open en sluit mijn raam en vermeldt wat voor weer het is. Om half negen precies ontbijt; mijn oom is zeer punctueel. [...] Na het ontbijt trekt mijn oom zich terug in zijn werkkamer, pleegt huishoudelijk overleg met Willem, de butler, en geeft les aan zijn dochter. De logees in de rookkamer – in de andere kamers wordt niet gerookt – of naar buiten. Als ik onder de logees een partner kan vinden, tennissen. Naast de tennisbaan een witte bank, waarop staat geschilderd: “Oefening kweekt tennis”.

Een enkele keer gaat mijn oom paard rijden, al of niet vergezeld door Gerrit. Maar meestal gaat hij om half twaalf een uur wandelen met de 2 of 3 hondjes en wie zich daarbij wil aansluiten. Mijn tantes Lizzy en Mary – dikwijls aanwezig – wagen zich, als het niet teveel waait, een kwartiertje naar buiten, gedost in mantels, hoed en voile. Na de lunch gaat iedereen rusten of naar de rookkamer of we maken een rijtoer. Om half vijf thee in de huiskamer, om 6 uur bel – sein tot verkleed – om half zeven diner in smoking, met Willem achter de tafel om te bedienen. Daarna naar de huiskamer en muziek; ik bespeel de vleugel of begeleid Ada die bekoorlijk zingt. Na tien uur langzamerhand iedereen naar bed. Een enkele keer, als ik de enige mannelijke logee ben, neemt mijn oom, als hij geen hoofdpijn heeft en niet te moe is, mij mee naar de bibliotheek. Willem brengt whisky en wij zitten tot twaalf uur te praten bij de haard. Een onvergetelijke avond. Mijn oom is een boeiend causeur, wij praten over mijn studie, over literatuur en nooit een woord over zijn eigen boeken. [...]

Maarten Maartens was een begaafd en geestig orator. Toen hij aan een diner kwam te spreken over Zwitserland en Nederland, zei hij: “The Swiss hero is William Tell, the Dutch hero is William don’t tell”. Bij een andere gelegenheid werd hem gevraagd een speech te houden. Hij zei: “Gentlemen, give me a subject”. Iemand riep: “Your little queen”. Antwoord: “But the queen is no subject”. [...]

In September 1914 logeerden mijn vrouw en ik enige dagen op de Zonheuvel. Mijn oom zag er zeer slecht en oud uit. Door de eerste wereldoorlog was alle contact met zijn buitenlandse vrienden afgesneden. Hij volgde de vreselijke gebeurtenissen van die oorlog met bloedend hart en leefde in een geestelijke spanning, die ook zijn lichamelijke krachten aantastte. Nog geen jaar later, 3 augustus 1915, overleed hij op de leeftijd van bijna 57 jaar.

Uit: *“Van de hak op de tak”, herinneringen van M.A. Schwartz, 1970-1972*

Maximiliaan August Schwartz (1884-1973) was een zoon van Maartens’ halfbroer Carl Gottlieb Philipp Schwartz. Hij was leraar klassieke talen en van 1926 tot 1949 rector van het Gymnasium te Nijmegen. Hij heeft groot aanzien verworven met zijn vertalingen van Griekse en Latijnse auteurs. Daarnaast heeft hij onder meer werk vertaald van Maarten Maartens en schreef hij een Griekse grammatica en talloze andere didactische boeken en geschriften.

Maartens in Amerika, 1907

Op uitnodiging van Andrew Carnegie maakte Maartens, samen met zijn dochter Ada, een reis naar Amerika om de opening bij te wonen van The Carnegie Institute in Pittsburgh. Hieronder volgt de complete tekst van zijn after-dinner speech op 12 april 1907, een lofredre op Carnegie en zijn grote filantropische projecten.

‘Mr. Chairman, Mr. Carnegie, Ladies and Gentlemen:

Your toastmaster most courteously commands me to say a few words.

I am not going to make a speech. If he will allow me to quote him,

"I'm in a hurry; you're in a hurry; where 's my hat?" [Laughter]

And when I get up to make a speech like this, if I may quote him again,

"I don't know where I 'm going; you don't know where I am going; it's very late.

Somebody has eaten my tag." [Laughter]

I have not a long speech in my pocket, but there are a few words I really would like to say now that, for the first and possibly for the last time,

I am able to speak them in this so strangely foreign, so swiftly familiar country, which has been so exceedingly friendly to me, and to many other guests. I am not going to give you any lengthy impressions of America.

I gave them all to the reporters who asked me for them as I came over the gangway off the steamer at New York. [Laughter]

But I was then not yet able to express my gratitude and my appreciation of the splendid reception we have had here, and I am especially glad to say a few words to the Mayor of this city, who spoke yesterday far too kindly, and yet so justly sympathetic, words of welcome.

I have ever been proud — as who would not be? — of my country and my blood, but I have never been so consciously and rationally proud as in this last week since I landed in America. It is doubtless true, as Monsieur Paul Doimier so eloquently told us yesterday, that the Americans are the children of Europe. The greater part of Europe — I don't suppose you want to bring in Turkey — is their mother, or mothers, a sort of European harem of mothers. [Laughter] But, if so, then my little country, with its big history of ideals, must be the grandmother; and very kind you are in the memory of the dear old lady. For it is true, as you so generously tell us, that northern America, as a white state, begins with the Dutch settlements. At two supreme stages of your country's history, its birth and its majority, you were closely allied with us. Your very name, "The United States," is ours, and we proudly remember that we were first to recognize in your Star Spangled Banner a new flag of liberty. [Applause]

In New York, at any rate, these things are remembered. As I told some of my friends there on leaving, you say that the population of New York is a mixed race. Surely that is a mistake. With the exception of the foreign servants, everybody I've spoken to has told me he has Dutch blood in his veins. [Laughter]

But here in Pittsburgh, if you will spare me just one moment more, I have more serious things to say. Within five minutes after I had entered the magnificent building over yonder, a kindly intuition drew me toward the impressive presentation of labor which your eminent American artist, Mr. Alexander, has immortalized upon its walls. To me, ladies and gentlemen, it seems as if the whole story of the founder's work is written there. Mr. Carnegie said yesterday that he didn't know whether the building belonged to him; he didn't even know whether he had a bond less. Indeed, I can tell him that he has many bonds more. To him it has been given, not to etherealize labor, not to emasculate it, but to take it up and to infuse into it his own life of imagination and love. [Applause]

Many an honorary title has been given him. I should like to say, — the word isn't a good one, but it will serve until you give me a better — I should like to say that he has poetized work. You all know the story of the painter who was asked with what he mixed his colors, and he answered that he mixed them with brains. Well, I think Mr. Carnegie has mixed human labor with that highest gift of the gods, imagination. He has taken the glass of pure water — no, not pure, for it is stained with human sweat and material dregs — and suffused it with the red glow of the poet's and the painter's wine from heaven. [Applause]

He has shown us, as we have never quite been shown before, the light there is behind the dull, dead dollar. We foreign guests who have enjoyed this splendid hospitality, who have come here as witnesses of what one great man has achieved, — we foreign guests can carry away with us this lesson from Pittsburgh, that no work is a drudgery unless we make it so. The cloud we have seen hang over your city is gilded with the golden glow of ennobled and ennobling wealth. The man who built the Carnegie Technical Schools and the Carnegie Hall of Music is teaching us the deepest meaning of that wondrously blended, divinely philosophic utterance, "Man shall not live by bread alone, but by every word of imagination, love and duty that proceeds from the soul of God." [Great applause]

*Uit Memorial of the Celebration of the Carnegie Institute at Pittsburgh, PA,
April 11- 13, 1907.*

Speech internationale vredesconferentie New York, 1907

Vanuit Pittsburgh vertrok Maartens naar New York om enkele dagen later als speciale gast uit Nederland aanwezig te zijn bij het 'Peace Congress', de internationale vredesconferentie die op initiatief van Carnegie van 14 tot 17 april plaatsvond in New York.

Gedeelte uit de toespraak van Maartens in Carnegie Hall, 15 april 1907:

'A few weeks ago, at your large-hearted chairman's courteous invitation, I left my own small country to visit for the first time your marvellous, your magnificent new world ... Barely had we left our harbour, when the wind swept down on us, and the waters arose. We passed through a couple of days of swift gale. And my thoughts in the nightwatches were as those of so many must have been, of the man at the wheel, of the captain on the bridge, – one serious mistake – for the worse, one rash act of folly – and the whole vast living, thrilling organism, with its 3,000 souls, perhaps crushing in sudden ruin.

We watch in these perilous times of ours, the great ship of state steam on! We know that at any moment the winds of avarice may sweep down upon it: the waters of envy may arise! We can trust our captains, yet we hold our hearts at the thought of the oceans of human folly and the tempest of human crime. Some speak as if the leaders of the movement were Utopians, who did not reckon with actualities: when I look down the list, it seems to me that the names are hardly those of dreamers, that these men have proved their ability to steer many a noble bark into port. It is because they know the storm is coming, that they demand laws of navigation. It is because they know that war is a fact in this troublous life of our universe, that they resolve to *fight war*. Because we know that vice is unkillable shall we not have a Society for the Suppression of Vice? Because we know that some man or woman will always ill-treat children, shall we not have a Society for the Suppression of the Cruelty to the Child? Because we know that all the Powers of Darkness are arraigned against us, shall we not band together in international resistance against the horrors of the White Slave trade? All our ideals are almost impossible of attainment, and that is why we strive towards them. And what we achieve in them, if you look down the history of the ages, we as often achieve through seeming failure as through certain success. The great thing to achieve is that we call black black, and not grey or even pink. Oh, what a time that takes in the history of the race! At last we begin to see that evil is evil. At last, and that is a great merit of our age, we begin to call cruelty cruel'.

Voorspelling voor 1913

Januari 1913: het Russische tijdschrift de Petersburg Gazette vraagt Maartens een voorspelling te doen voor het jaar 1913.

Maartens antwoordde onder meer het volgende:

‘Ich bin kein Prophet. Doch meine Erwartung für die nächste Zukunft ist meine Erfahrung von der nächsten Vergangenheit. Die Zeiten sind vorüber, auf ewig, wo die Völkerherden ihr Los in Gottesnamen acceptierten von ihren fürstlichen Scherern. Heutzutage führt der Leithammel, einer aus der Herde, die anderen Schafe dorthin, wo sie vielleicht, und er gewiss, besseres Futter finden werden. Und das wird in 1913 so weiter gehen. Dabei werden die schwachen Mächte, welche vorläufig Europa ‘regieren’, fortfahren Kriege loszulassen und nachher zu conferieren über den Raub, statt erst zu conferieren, damit es keinen Krieg gebe. Denn dann gäbe es – wenigstens für die Finanzgrössen – weniger Raub’.

Uit *The Letters of Maarten Maartens, edited by his daughter, 1930*.

Een culinaire ervaring in Parijs

Uit een brief aan Edmund Gosse (1849-1928), de Engelse schrijver/dichter/kunstkriticus met wie Maartens regelmatig correspondeerde.

De Zonheuvel, 19. V. 13.

My dear E.G.!

[...] Apropos of Parisian gastronomy, I was once taken to a little place, halfway towards Montmartre – alas, it exists no more – which grew wealthy on the specialty of woodcock-brain smoked over tallow. When we had settled down in the poky little place – with but one other couple, girl and boy, at another table – the old maître d’hôtel came to my friend – trente ans de Paris – almost in tears. There was but one woodcock left in the house. My friend said, with generous abandon, that it must be given to me, the foreigner. Our meal was saddened. But presently the old man arrived, radiant. ‘Those yonder’, he whispered, ‘are lovers. I have taken away *their* brains for you: they will not notice. S’il manquent de cervelle, ils ne s’en apercevront pas’. [...]

Uit *The Letters of Maarten Maartens, edited by his daughter, London 1930*

Zwitserland

The Swiss system: dig a hole in the ground. If water springs up, make a ‘medical spring’. If water remains in puddle, make ‘medical baths’. If no water, make ‘health resort’.

To an Autograph Hunter

Chateau de Sully, La Tour near Vevey, 28. II. '94.

Dear Madam,

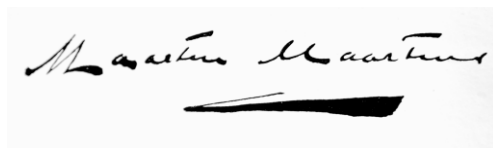
You will find my autograph overleaf. Your request is one I never refuse, altho' I cannot say I quite comprehend its meaning.

Faithfully yours,

MAARTEN MAARTENS

[Overleaf]

God's name in your heart and across your life, surely that is the only autograph worth caring for.

A handwritten signature in cursive script that reads "Maarten Maartens". Below the signature is a thick, dark horizontal line, likely representing a redacted name or a decorative flourish.

Twee Nederlandse schrijvers/tijdgenoten over Maartens

Maartens werd in Nederlandse literaire kringen met argwaan bekeken, maar twee vooraanstaande figuren uit de Nederlandse literatuurgeschiedenis spraken in lovende woorden over zijn werk:

Mij is uwe Engelsche poezie, bij den toestand waarin onze Hollandsche verkeert en den weg die zij opgaat een verkwikking en bemoediging
(brief van Nicolaas Beets aan Maartens, 1885)

Volgens de schrijver/essayist Lodewijk van Deyssel zijn de vrouwenfiguren in Maartens' verhalenbundel *Some Women I Have Known* (1901) "zoo zuiver en waarlijk levend, dat er een vereenzelviging van den auteursgeest met die zijner schepselen heeft moeten plaats hebben, als waarvan slechts weinig voorbeelden in de letterkunde zijn aan te wijzen".
(De Groene Amsterdammer, 9 mei 1925)

ZONHEUVEL EN HET MAARTEN MAARTENSHUIS

Jozua van der Poorten Schwartz kocht het landgoed Zonheuvel al in 1894, maar het zou nog zes jaar duren voordat zijn plannen om op het terrein naar eigen ontwerp een landhuis te gaan bouwen gerealiseerd konden worden.

Bij de bouw werd hij bijgestaan door de Driebergse bouwkundige Willem Adriaan Fukkink en aannemer Antonius Johannes Harzing. Kasteel Zuylestein, waar Maartens woonde had gewoond van 1894 tot 1900, en vermoedelijk ook afbeeldingen van het in 1790 afgebroken kasteel De Snaafsburg bij Maarssen, hebben daarbij vanwege de opvallende gelijkenissen met huize Zonheuvel waarschijnlijk als inspiratiebron gediend. Van 1903 tot de dood van Maartens in 1915 werd de Zonheuvel bewoond door de familie Van der Poorten Schwartz. Moeder en dochter woonden er tot Anna's dood in 1924. Daarna kreeg het huis op initiatief van dochter Ada een nieuwe bestemming als centrum voor internationaal jeugdwerk. De beletage werd ingericht als museum. Tijdens de Eerste Wereldoorlog was het huis beschikbaar als noodhospitaal voor vluchtelingen uit België en tijdens de Tweede Wereldoorlog was er een Rode Kruis hulppost gevestigd.

Sinds de verkoop aan het Slotemaker de Bruïne Instituut in 1974 zijn landgoed De Zonheuvel en het Maarten Maartenshuis in gebruik als conferentieoord en trainingscentrum voor het bedrijfsleven. Het huis heeft sinds 1998 de status van Rijksmonument. Ondanks de verschillende functies die het huis in de loop der jaren heeft gehad, heeft het nauwelijks wijzigingen ondergaan en is het vrijwel in zijn oorspronkelijke staat behouden.

BIBLIOGRAFIE

Poëzie

- J. M. W. Schwartz. *The Morning of a Love and Other Poems*. Remington & Co, 1885.
J. M. W. Schwartz. *A Sheaf of Sonnets*. Remington & Co, 1888.
Joan van den Heuvel. *Gedichten*, P.N. van Kampen & Zn, Amsterdam, 1914.

Romans

- Anonymous. *The Black-Box Murder*. Remington & Co, 1889.
Maarten Maartens. *The Sin of Joost Avelingh*. Remington & Co, 1889.
Maarten Maartens. *An Old Maid's Love*. Richard Bentley & Son, 1891.
Maarten Maartens. *A Question of Taste*. William Heinemann, 1891.
Maarten Maartens. *God's Fool*. Richard Bentley & Son, 1892.
Maarten Maartens. *The Greater Glory, a story of high life*. Bentley & Son, 1894.
Maarten Maartens. *My Lady Nobody*. Richard Bentley & Son, 1895.
Maarten Maartens. *Her Memory*. Macmillan & Co, 1898.
Maarten Maartens. *Dorothea*. Archibald Constable & Co, 1904.
Maarten Maartens. *The Healers*. Archibald Constable & Co, 1906.
Maarten Maartens. *The New Religion*. Methuen & Co, 1907.
Maarten Maartens. *The Price of Lis Doris*. Methuen & Co, 1909.
Maarten Maartens. *Harmen Pols, Peasant*. Methuen & Co, 1910.
Maarten Maartens. *Eve. An Incident of Paradise Regained*. Constable & Co, 1912.

Korte verhalen

- Maarten Maartens. *Some Women I Have Known*. William Heinemann, 1901.
Maarten Maartens. *My Poor Relations*. Archibald Constable & Co, 1903.
Maarten Maartens. *The Woman's Victory*. Archibald Constable & Co, 1906.
Maarten Maartens. *Brothers All*. Methuen & Co, 1909.
Maarten Maartens. *Six Short Stories*, selected by dr. W. van Maanen, Meulenhoff, Amsterdam, 1930.
Maarten Maartens. *Novellen en verzen*. Verzameld en vertaald door dr. M. A. Schwartz. Bosch & Keuning, 1935.

Toneel

- J.M.W. Schwartz. *Julian, A Tragedy*, Remington & Co, 1886.
J.M.W. Schwartz. *Nivalis, A Tragedy*, Kegan Paul, Trench and Co, 1886.

Collected Works

- Maarten Maartens. *A new uniform edition of the works of Maarten Maartens*, Archibald Constable & Co, Londen, 1914

Literatuur over Maarten Maartens

Lodewijk van Deyssel. Maarten Maartens' treurspel *Nivalis*, De Gids, augustus 1924.

Lodewijk van Deyssel. Maarten Maartens, De Groene Amsterdammer, 09-05-1925.

Willem van Maanen. Maarten Maartens: Poet and Novelist, dissertatie, Universiteit van Amsterdam, 1927. Noordhoff, Groningen, 1928.

The Letters of Maarten Maartens. Edited by his daughter. Constable & Co, London, 1930.

Sir Arthur Quiller-Couch. Preface to The Letters of Maarten Maartens.

Norreys Jephson O'Conor. A Memoir, in The Letters of Maarten Maartens.

Wim Zaal. Hoofdstuk over Maarten Maartens in 'Nooit van gehoord. Stiefkinderen van de Nederlandse beschaving', Ambo, 1969 (opnieuw uitgegeven bij de Arbeiderspers, Amsterdam, 1974).

Theo Daselaar. The Sad Successful Literary Life of Maarten Maartens, afstudeerscriptie, 1984.

Hendrik Breuls. Author in Double Exile. The Literary Appreciation of Maarten Maartens, doctoraalscriptie Universiteit Regensburg, 1985.

Agnes Licht. Maarten Maartens' Roem, afstudeerscriptie Universiteit Nijmegen, 1986.

Th. M. Gorissen. Maarten Maartens en het Maarten Maartenshuis. Uitgave Stichting Maarten Maartens, Doorn, 1992.

Hans Heesen & Harry Jansen. Hoofdstuk over Maarten Maartens in 'Pen in ruste. Schrijversgraven in Midden-Nederland', 2001.

Hendrik Breuls. A Comparative Evaluation of Selected Prose by Maarten Maartens, dissertatie, Technische Universiteit Dresden, 2005.

Websites:

over Maarten Maartens:

maartenmaartens.nl

schrijversinfo.nl

dbnl.org

online lezen/downloads/e-books:

archive.org

openlibrary.org

hathitrust.org

forgottenbooks.com

biblio.com

antiquarisch:

antiqubook.com

fokas.nl

victorian-novels.co.uk

boekwinkeltjes.n

ORGANISATIE HERDENKING MAARTEN MAARTENS
15 augustus-26 september 2015

Bestuur Stichting Maarten Maartens:

Bouwe Postmus *voorzitter*

Hein Coops *penningmeester*

Jaap Jongejan *directeur SBI*

Trudy Loock *secretariële ondersteuning*

Marten Bosch

Herman Hooimeijer

Lucie Wessels

Hester Wichers Hoeth

Werkgroep 'Herdenking Maarten Maartens 2015':

Jurriaan Röntgen *algehele coördinatie*

Henriette van Zwet-de Savornin Lohman *coördinatie lokale activiteiten*

Marie Kranendonk-Schwartz

Jaap Jongejan

Lucie Wessels

Marten Bosch

Expositie:

Henriette van Zwet-de Savornin Lohman

Elisabeth van Dusseldorp

Jet Boetje

Fiets- en wandelroute:

Henriette van Zwet-de Savornin Lohman

Krik van Zwet

Geocaching:

Maria van de Beek

Cisca Laporte

Caroline Brand

Lespakket basisscholen Canonproject Utrechtse Heuvelrug:

Annet Werkhoven

Joyce Delpout

'Maartens culinair':

Renée Smid

Marie Kranendonk-Schwartz

Kinderprogramma en familieactiviteiten:

Ada Baars

Auckje van der Leij-van der Laan

Henriette van Zwet-de Savornin Lohman

Marie Kranendonk-Schwartz

Maarten Maartens in beeld:

Hein Coops

Silke Manschot

Publiciteit:

Bureau Annelou Evelein Culturele Projecten

Annelou Evelein en Gizella Komondy

Website:

Studio Zier & Van de Steenoven

Programmaboekje:

Bronnen:

- The Letters of Maarten Maartens, edited by his daughter, 1930
- Bouwe Postmus-Maarten Maartens op Zonheuvel
- Wim Zaal-Nooit van gehoord. Stiefkinderen van de Nederlandse Beschaving, 1969
- Van de hak op de tak, herinneringen van M. A. Schwartz, 1970-1972
- Theo Gorissen-Maarten Maartens en het Maartenshuis, 1992
- Hendrik Breuls-A Comparative Evaluation of Selected Prose by Maarten Maartens, dissertatie, Technische Universiteit Dresden, 2005.

Samenstelling: Jurriaan Röntgen

On the whole, as regards the books, I may be satisfied. I had no cause to write them. They have brought me little profit, but I never expected them, at first, to bring any. Nor were they of the kind that could ever expect a popular sale. Nor do I seriously want a modern lot of money, though, like most people, I unreasonably want a little more than I have got. Nor do I want more praise, for that has been allotted quite sufficiently in England, and, even at this present moment, is being poured out in far broader streams abroad. Here, more than in anything, the duality plays its salutary part. Whatever praise or popularity there may be passes quite outside: only during a couple of weeks in the course of all these long years has M.M. in any successful sense been I. Here at home all my friends tacitly ignore the fact, for they know that is a disgraceful one. I live in a sheltering cloud, through which only occasionally, quite suddenly, pierces a flash of the general hatred outside. The Dutch hate me for 'the light and love which – according to the Germans – I have poured out over their world.'

Brief aan Sir William Robertson Nicoll, 25 januari 1912